

PRO EUROPA

Gazeta Ligii PRO EUROPA Liga hírlapja – 5-6 / 2003

A cui e Ziua Europei?

Ne place sau nu să recunoaștem sîntem sclavii modei. De orice fel. În acest an, Guvernul PSD a hotărît că se poartă numai culori europene. Așa că cu mic cu mare am devenit peste noapte un popor de „europeniști“, Ziua Europei a devenit o chestiune de bon ton, că de, nu mai ești cool dacă nu respectie regula strictă a modei. Uite așa la fiecare prefectură s-au ascuns în cufere hainele prăfuite de activiști, și oficialitățile au defilat numai în galben și albastru.

Din păcate, ca orice modă și europenismul zilelor noastre este unul superficial și de suprafață, de sub steluțele frumos aranjate ițindu-și capul pe ici pe colo roșul serbărilor de rit mai vechi: ca la o nouă Daciadă fiecare s-a pregătit după puteri cu un cros coala să fie, cu niscaiva concursuri de desene pe asfalt, cu discursuri parfumate și interviuri în media.

Evident că nu importă cine ne aduce Europa în bătaură, nu contează că începem mai greoi cu festivisme dar toată această grabă a happeningurilor parcă devine obositoare și privitorilor. Că numai europeană nu este pripa cu care s-au organizat toate acestea, nu-i taman occidental să nu ți seama de tradiția locală.

Criteriile politice de integrare fixează printre altele și o colaborare cu societatea civilă, cu organizațiile neguvernamentale în vederea sporirii transparenței actelor de guvernare. Cum în Raportul de țară din 2002 eram urecheați și la acest pragraf, reacția firească a oricărui „europenit“ în devenire ar fi fost să ia grabnic măsurile necesare. Și o oportunitate la îndemînă era chiar Ziua Europei, pe care organizațiile neguvernamentale nu o lăsau neobservată nici în '90, nici în '91 și nici în 2003. Dar noțiunea de parteneriat ca și cea de

Europă are înțelesuri diferite. Nu știu pe alte plaiuri cum e dar la noi în bătaură semantica încă ne face feste. Dintr-o parte, parteneriat înseamnă să organizezi înainte cu o zi de ediția a X-a a Crosului PRO EUROPA, Crosul Pentru Europa și în acelaș timp cu „Primărie-drumeție“, de cealaltă parte a fost o mână întinsă spre a celebra împreună.

Dar să nu fim cărcotași peste măsură, căci vorba ceea la idealuri comune se poate ajunge pe căi diferite, cu o singură rezervă aceea de a nu-l faulta pe celălalt. Căci, nu-i așa europenismul înseamnă și fair play.

A mai trecut o Zi a Europei peste urbea noastră. Euroentuziasmul – caracteristică a românilor – a rămas la aceleași cote optimiste. Cu cît ne-am „europenizat“ noi? La întrebarea asta ne putem răspunde în fiecare zi cînd coborîm din aceleași blocuri murdare și urîte, ne împiedicăm de aceleași gunoaie și ne aplecăm la aceleași ghișee prăfuite. Și pînă cînd „europeanul“ din fiecare dintre noi va crește mare vom mai serba niște zile ale Europei. Vor fi și zilele noastre?

Laura Ardelean

Din sumar:

- Opinio: *Marea mistificare* – pag. 3
- Centrul Intercultural: *Libertatea religioasă și integrarea europeană* – pg. 5
- Colegiul Democrației: *Ultimul „clopoțel”* – pg. 6
- Biroul pentru drepturile omului: *Concluziile proiectului cu privire la discriminare a în jud. Mureș* – pg. 7
- Centrul Intercultural: *Șocul asumării istoriei* – pg. 6
- Editură: *altera 20-21: Integrarea europeană și statutul minorităților* – pg. 9
- Comunicatele Ligii Pro Europa* – pg. 10-11-12

CALENDAR * N A P T Á R

9 mai – Zilele Europei: *Europublicitate; Este 2007 o dată realistă pentru integrarea României în Uniunea Europeană?*, dezbateri publice organizată de LPE cu ocazia celebrării Zilei de 9 mai - Ziua Schuman; *Uniunea Europeană și integrarea României*, curs susținut de Smaranda Enache la Liceul Bolyai Farkas.

10 mai – Zilele Europei: *Trilogia din Belgrad*, spectacol al Academiei de Artă Teatrală la Blaj, organizat în colaborare cu Primăria Blaj.

11 mai – Zilele Europei, *Crosul PRO EUROPA*, ediția a X-a.

12 mai – *Formarea liderilor*, atelier de lucru al Colegiului Democrației. Lector: Smaranda Enache

16-18 mai – Lansarea proiectului *Reconciliating for the Future* al Centrului pentru Democrație în Sud-Estul Europei, la Thessaloniki. Din partea LPE a participat Smaranda Enache.

16 mai – *Conferință despre Uniunea Europeană pentru tineri*, organizat de Colegiul de Administrație Publică din Satu Mare din cadrul Facultății de Științe Politice și Administrație Publică al Universității Babeș-Bolyai în colaborare cu Direcția Județeană de Tineret și Sport și filiala din Satu Mare a LPE.

15-22 mai – *Sesiunea a III-a* a Academiei Interculturale Transsylvania, ediția a V-a la Blaj și Tîrgu-Mureș.

17 mai – *Forum Regional și lansarea volumului Provincia 2001* organizat de LPE la Alba Iulia.

18-22 mai – *Stagiul Colegiului Democrației la Budapesta*. Vizită și dialog la Parlament, Guvern, Președinție, Centrul de Informare și Documentare al Consiliului Europei, Oficiul Maghiarilor de peste Hotare, Instituția Avocatului Poporului, Oficiul Minorităților Naționale și Etnice, Ambasada României.

21 mai – *Criteriile politice de aderare la Uniunea Europeană*, curs la Academia Interculturală Transsylvania, organizat la Tîrgu-Mureș.

29 mai – *Atelier de lucru*: participarea studenților Colegiului Democrației la ședința Consiliului Local Tîrgu-Mureș.

30 mai – *Prezentarea concluziilor Studiului de caz privind discriminarea rasială în județul Mureș*

30 mai – *Administrația publică locală*, curs-atelier al Colegiului Democrației. Lector: Csegzi Sándor, viceprimar.

5-8 iunie – *Women and Security*, seminar organizat de Ministerul de Externe al Suediei și SIPRI la Stockholm. Din partea LPE a participat Smaranda Enache.

6 iunie – *Stadiul cercetărilor relațiilor interetnice în România*, conferință organizată de Centrul de Cercetare a Relațiilor Interetnice din Transilvania la Cluj cu ocazia împlinirii a 10 de existență. Din partea LPE a participat Szokoly Elek.

6-8 iunie – *Întîlnirea experților în cadrul programului Inventarierea discriminării rasiale al Consiliului Europei la Strasbourg*, organizat de Secretariatul Convenției-cadru pentru protecția minorităților naționale. Din partea LPE a participat Haller István.

10 iunie – *Sesiune publică: Primăria Tinerilor*. Absolvirea studenților Colegiului Democrației, înmînarea diplomelor.

15 iunie – *Situația romilor în Tîrgu-Mureș*, prelegere susținută de Haller István la Universitatea Sapientia din Tîrgu-Mureș.

18 iunie – *Vizită de documentare* la Liga Pro Europa a unui grup de tineri în cadrul European Week of Youth organizat de Centrul Educațional de Tineret din Sighișoara.

26 iunie – *Libertatea religioasă și integrarea europeană*, masă rotundă organizată de Centrul Intercultural al LPE la Cluj.

27-30 iunie – *Board orientation seminar*, la OSI Budapesta. Din partea LPE a participat Smaranda Enache.

május 9 – Európa Napok: *Eurotájékoztató; Reális időpont-e 2007 Románia Európai Unió csatlakozását illetően?*, a PEL által szervezett vitafórum május 9.-e, a Schuman nap alkalmából; *Az Európai Unió és Románia csatlakozása*, Smaranda Enache előadása a Bolyai Farkas Líceumban.

május 10 – Európa Napok: *Belgrádi trilógia*, a Színvészeti Akadémia előadása Balázsfalván, a Balázsfalvi Polgármesteri Hivatal társszervezésében.

május 11 – Európa Napok: *X. PRO EUROPA Futóverseny*.

május 12 – *A vezetőegyenítség kialakulása*, műhelygyakorlat a Demokrácia Kollégiuma számára. Előadó: Smaranda Enache

május 16-18 – A Dél-Kelet Európai Demokrácia Központ *Reconciliating for the Future* programjának elindítása, Thessaloniki-ben. A PEL részéről Smaranda Enache vett részt.

május 16 – *Konferencia fiataloknak az Európai Unióról*, a Babeș-Bolyai Egyetem Politikatudományi és Közigazgatási Fakultásának keretében működő Szatmári Közigazgatási Kollégium, a Megyei Ifjúsági és Sportigazgatóság, valamint a PEL szatmári fiókszervezetének szervezésében.

május 15-22 – Az V. Transsylvania Interkulturális Akadémia *harmadik ülésszaka* Balázsfalván és Marosvásárhelyen.

május 17 – *Regionális Fórum* és a *Provincia 2001* kötet bemutatója a PEL szervezésében Gyulafehérváron.

május 18-22 – *A Demokrácia Kollégiumának budapesti tanulmányútja*. Látogatás és párbeszéd a Parlamentnél, a Kormánynál, az Elnöki Hivatalnál, az Európa Tanács Információs és Dokumentációs Központjánál, a Határon Túli Magyarok Hivatalánál, az Ombudsmani Hivatalnál, a Nemzeti és Etnikai Kisebbségek Hivatalánál, Románia Nagykövetségénél.

május 21 – *Az Európai Unió csatlakozás politikai feltételei*, a Transsylvania Interkulturális Akadémia számára tartott előadás Marosvásárhelyen.

május 29 – A Demokrácia Kollégiumának diákjai *műhelygyakorlat* keretében részt vettek a Városi Tanács ülésén.

május 30 – A Maros-megyei faji megkülönböztetésről készült esettanulmány *következtetései*nek bemutatása.

május 30 – *Helyi közigazgatás*, Csegzi Sándor alpolgármester előadása a Demokrácia Kollégiuma számára.

június 5-8 – *Women and Security*, stockholmi szeminárium Svédország Külügyminisztériuma és a SIPRI szervezésében. A PEL részéről Smaranda Enache vett részt.

június 6 – *Az interetnikus kapcsolatok tanulmányozásának helyzete*, konferencia az Erdélyi Interetnikus Kutatóközpont szervezésében Kolozsváron, fennállásuk 10. évfordulója alkalmából. A PEL részéről Szokoly Elek vett részt.

június 6-8 – *Szakértői találkozó* Strasbourgban az Európa Tanács faji megkülönböztetést felleltározó programja keretében, a Keretegyezmény a nemzeti kisebbségek védelmére titkárságának szervezésében. A PEL részéről Haller István vett részt.

június 10 – *Nyilvános ülés: Az ifjak polgármesteri Hivatala*. A Demokrácia Kollégiumának ünnepélyes évzárója.

június 15 – *A romák helyzete Marosvásárhelyen*, Haller István előadása a marosvásárhelyi Sapientia Egyetemen.

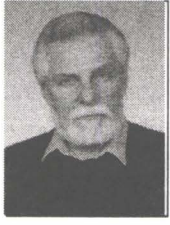
június 18 – A segesvári Ifjúsági Oktatási Központ szervezésében, az European Week of Youth alkalmából, *fiatalok egy csoportja látogatott* a PEL-hez dokumentálódás céljából.

június 26 – *Vállásszabadság és európai integráció*, a PEL Interkulturális Központja által Kolozsváron szervezett kerekasztal.

június 27-30 – *Board orientation seminar*, a budapesti OSI szervezésében. A PEL részéről Smaranda Enache vett részt.

Elek Szokoly

Marea mistificare

După îndelungate presiuni internaționale Guvernul României adoptă *Ordonanța de urgență nr.31/2002 privind interzicerea organizațiilor și simbolurilor cu caracter fascist, rasist sau xenofob și a promovării cultului persoanelor vinovate de săvârșirea unor infracțiuni contra păcii și omenirii*. Am reprodus acest lung titlu pentru că acoperă în

bună parte însuși conținutul legii. De ce a fost nevoie de o astfel de ordonanță, și încă de urgență? Numai de dragul de a-i pune la treabă pe juriștii guvernului? Mă îndoiesc. Ea vine ca un răspuns (destul de tardiv, de altfel) la multitudinea de cazuri de propagandă „cu caracter fascist, rasist sau xenofob” și a „promovării cultului persoanelor vinovate” tocmai de acele infracțiuni la care se referă ordonanța. O mare parte a subiecților acestei legi se află tocmai în Parlamentul României, ascunși sub protecția imunității parlamentare. În ciuda existenței acestei ordonanțe, nu a fost interzisă nici o organizație de acest fel (în definitiv, la noi există o deplină libertate de asociere!), iar cultul deșănțat al unor astfel de persoane, cum este mareșalul Antonescu – cu statui în spațiul public dezvelite fastuos în prezența unor parlamentari, nume de străzi, bulevarde –, continuă nestingherit. Presa românească, întimplător sau nu, găsește o singură „persoană vinovată” care corespunde descrierii de mai sus a ordonanței: scriitorul maghiar Wass Albert.

Este dezvelit Monumentul Holocaustului la Târgu-Mureș, un gest simbolic datorat sacrificiilor și consecvenței supraviețuitorilor Holocaustului, un gest de înaltă valoare morală, de asumare a trecutului de către comunitatea locală. Am salutat la timpul convenit acest gest de pioșenie față de cei 6000 de evrei țîrgumureșeni deportați de regimul fascist ungar și exterminați. Nu putem lăsa însă fără cuvînt sacrilegiul prezenței unor naționaliști notorii alături de victime, la dezvelirea monumentului. Fenomenul poate fi explicat într-un singur fel: antisemitismul acestora față de o comunitate simbolică, pe cale de dispariție, a fost surclasat de antimaghiarismul lor față de o comunitate reală. Miza amplasării Monumentului Holocaustului la Târgu-Mureș, prin textul plăcuței adăugate la presiunea Ministerului Culturii și Cultelor, era să cinstească memoria evreilor uciși în lagărele morții doar în secundar. Monumentul avea să fie utilizat în modul cel mai cinic cu puțință de ultranaționaliștii români ca „să le dea la cap” încă o dată ungarilor, deoarece, oficial, numai aceștia au comis crime de război, nu și românii. De altfel, la scurt timp, reprezentanți de frunte ai aceluiași Guvern PSD, în loc să inițieze amplasarea de monumente ale Holocaustului și la București sau Iași, dau publicității o declarație năucitoare prin care neagă Holocaustul pe teritoriul României!

Ca urmare a scandalului intern, și mai ales internațional, este retrasă declarația cu pricina („nici usturoi n-am mâncat...”) și se adoptă o nouă declarație care, în sfîrșit, recunoaște fără drept de apel – se pare că nu a existat altă ieșire

după seria de gafe comise – partea de responsabilitate a României la Holocaust. Paralel însă, personaje simbolice ale național-comunismului ceaușist – l-am numit în primul rînd pe bardul Adrian Păunescu, dar și toată șleahta de personaje de tip Cenaclul Flacăra care-l înconjoară –, astăzi membri de vază ai partidului „social-democrat” de guvernămînt sau ai celui mai mare partid de opoziție, partidul neo-fascist România Mare – desfășoară o deșănțată propagandă de negare a Holocaustului românesc, intoxicînd în continuare conștiința națională cu mitul contraproductiv al „excepției” și „unicității”, un obstacol major în calea prelucrării autentice a trecutului.

Și ca și cum n-ar fi de ajunsă propaganda desfășurată sub coordonarea președintelui Comisiei de Cultură al Senatului, președintele Iliescu însuși, captiv al ticurilor de prim secretar PCR care se pricepe la toate, se erijează, iată, în rolul de analist politic omniscient, permițîndu-și să facă aprecieri publice în numele României, ca la un pahar de bere. „Profunda” sa analiză filozofică se dovedește pînă la urmă a fi nici mai mult, nici mai puțin decît o tentativă de relativizare a genocidului împotriva evreilor, și în subsidiar, una de deculpabilizare „patriotică” tocmai a acelor personaje al căror cult este interzis prin Ordonanță de urgență! Președintele României dovedește că, iată, în probleme capitale, cum ar fi prelucrarea trecutului comunist sau fascist, statul nostru nu a ajuns la un minim consens. Cîți demnitari, atîtea păreri. Un adevăr periculos pentru un stat care se laudă cu capacitatea de a se conforma unui set de valori ne-negociabile. Reacția internațională a fost, „în mod firesc”, ca să folosim expresia preferată a președintelui, pe măsură.

Holocaustul, pe cît de tragic a fost pentru populația evreiască a Europei, pe atît de penibil a fost – și este, se pare, în continuare – pentru mai toate popoarele care au contribuit într-un fel sau altul la înfăptuirea sa. Vinovățiile acestora – a acelora care au profitat „doar” din deportarea evreilor, a acelora care au aplaudat pe margine, și în final, a acelora care s-au prefăcut, din lașitate, că nu văd și nu aud nimic – nu pot fi puse în aceeași balanță cu cele ale acelora care au plănit și au săvîrșit „Endlösung”-ul. Dar este cel puțin o culpă morală care stăruie, iată, și peste decenii în conștiința – sau în subconștientul – acestor popoare, un sentiment al vinovăției care îngreunează recunoașterea adevărului istoric. Mistificările, care merg de la negarea totală a Holocaustului pînă la transferarea vinovățiilor altora, mereu altora, domină istoria noastră contemporană. Totuși, în timp ce unele națiuni, oricît de greu le-ar fi căzut – germanii în primul rînd, dar și ungarii într-o anumită, chiar dacă nu suficientă măsură – și-au pus cenușa-n cap încă de-acum cîteva decenii, altele, printre care ne numărăm iată și noi, trecem încă prin criza morală a confruntării cu o realitate istorică greu de digerat. Prelucrarea și asumarea unui trecut incomod constituie un test de maturitate pentru o națiune. S-ar putea ca noi să parcurgem de-abia acum crizele pubertății?

Ultimul „clopoțel”

„Esențialul nu este să trăiești, ci să trăiești cum trebuie”.

Asta am încercat și noi să facem în această penultimă lună în cadrul Colegiului, adică să prețuim fiecare clipă, fiecare curs rămas, fiecare întâlnire, și să profităm de ele.

Luna a debutat cu un curs despre Leadership, susținut de doamna Smaranda Enache, unde am învățat ce calitate trebuie să aibă un lider, ce trebuie și ce nu trebuie să facă un lider, și de câte feluri pot fi acești lideri.

La scurt timp după acest curs, am călătorit în Ungaria, la Budapesta, pentru a vizita orașul, pentru a participa la întâlniri, pentru a cunoaște figuri importante a Ungariei, și pentru a cunoaște o altă civilizație. Prima zi de „lucru” a început cu turul Budapestei, după care am avut o întâlnire la Avocatul Poporului, cu domnul Aáry-Tamás Lajos, om-budsmán.

A doua zi a început cu întâlnirea cu domnul Ștefan Frățean, directorul Oficiului Minorităților Naționale și Etnice, după care domnul Szabó Béla ne-a primit la Oficiul Maghiarilor de peste Hotare (HTMH). La Guvernul Ungariei am avut onoarea de a cunoaște pe domnul secretar de stat Szabó Vilmos. Ziua s-a încheiat într-un mod mai relaxant, printr-o vizită la Muzeul Național.

Miercuri, a treia zi, a fost deasemenea o zi încărcată, ziua începând cu vizita la Președinția Ungariei, unde am fost întâmpinați de domnul Paczolai Péter. După vizita Parlamentului, domnul deputat Répássy Róbert ne-a vorbit despre specificul și modul de organizare a Parlamentului Ungariei. Penultima întâlnire am avut-o la Centrul de Informare și Documentare al Consiliului Europei, iar ultimul punct din orarul zilei a constat în vizita Ambasadei României în Ungaria, unde l-am întâlnit pe domnul ambasador Călin Fabian.

Ultima zi a stagiului am petrecut-o la cumpărături în piața Kőbányai, după care am vizitat Muzeul „Terror Háza”, și într-un final am pornit spre casă.

A fost o experiență de neuitat, și o șansă pe care nu mulți o vor avea.

După câteva zile de la întoarcerea în țară, am participat la un ultim curs despre Administrația publică locală, ținut de domnul viceprimar Csegzi Sándor.

Și uite așa ne mai rămân doar două săptămâni până la absolvirea Colegiului Democrației ...

Iată că a venit și (ne)așteptata lună Iunie, care încheie această ediție a Colegiului Democrației. Se apropie sfârșitul acestei lecții de viață...

Luna iunie a început cu participarea colegiștilor la ședința Consiliului Municipal Tîrgu-Mureș, unde am văzut cum se desfășoară o astfel de ședință și am putut „învăța” câte ceva de la domniile consilieri pentru a pune în practică la Primăria Tinerilor. Pe ultima sută de metri, au adus și ultimii colegiști, eseurile de absolvire.

Pe 6 iunie, toți colegiștii ne-am adunat pentru pregătirea sesiunii publice, pentru redactarea materialelor. Ne-am împărțit în 4 grupe, și fiecare dintre acestea am adus propuneri pentru Primăria Tinerilor. Am ocupat câte un calculator și am dezvoltat ideile noastre. Bineînțeles, după ce am terminat am trecut la votarea primarului și președintelui de ședință, în acest an postul de primar fiind ocupat de o colegistă, iar președinte fiind ales un colegist.

Și în sfârșit a venit data de 10 iunie, când îmbrăcați ca de sărbătoare, ne-am adunat împreună cu părinți, prieteni, ziaristi și figuri mondene ale orașului, în sala de consiliu a Primăriei, pentru a participa la absolvirea noastră, la Primăria Tinerilor. În deschidere domnul Mircea Suhăreanu a vorbit despre Colegiul Democrației, despre Liga Pro Europa, după care, cu emoții am luat cuvîntul și noi „consilierii” și am prezentat propunerile noastre. Pe ordinea de zi s-au găsit proiecte de hotărîre privind reamenajarea spațiilor verzi, a ștrandului Voința, înființarea unor centre sportive, a unui birou de informare trilingv în cadrul Primăriei, construirea de rampe pentru cărucioare și înființarea unor grupuri sanitare speciale în instituții publice și magazine pentru persoanele cu handicap fizic; organizarea unor cursuri de însușirea legislației de către funcționarii Primăriei; conservarea Cetății Medievale, repunerea în funcțiune a fîntîni Bodor Péter în centrul orașului... În final, doamna Smaranda Enache împreună cu domnul viceprimar Csegzi Sándor ne-au înmînat diplomele de absolvire.

Uite așa un an de muncă, un an în care am învățat multe, ia sfârșit. Din niște străini am devenit prieteni, iar coordonatorii noștri, doamna Kovács Gyöngyvér și domnul Mircea Suhăreanu, ne-au devenit părinți. Trebuie să le mulțumim lor și Ligii Pro Europa, pentru șansa acordată și pentru tot ceea ce ne-au învățat.

După cum am mai zis: *Visele dau sens vieții, iar acesta a fost un vis împlinit pentru fiecare dintre noi!*

Cziriék Andreea

Absolvenții Colegiului Democrației, ediția a IX-a

1. Anechitei Bianca Antonia	10. Frîncean Ioana	19. Somodi Mónika Beáta
2. Barta Zoltán	11. Gudiu Annabell	20. Stan Johann
3. Căpușan Claudia	12. Iacob Adriana Emilia	21. Sugó Enikő
4. Cătană Laura Maria	13. Kovács Edina	22. Szabó Bálint
5. Cziriék Andreea	14. Mărginean Angela	23. Vajda Éva Zsuzsa
6. Dezső Judit	15. Mașca Adriana	24. Varga István Barna
7. Dóczy Gergely Bálint	16. Moldován Zenkő Erika	25. Vernes Réka Zsuzsanna
8. Farkas Brigitta Éva	17. Nicoară Nicoleta Delia	
9. Frîncean Ileana	18. Pal Andrea	

Felicitări! / Gratulálunk!

Libertatea religioasă și integrarea europeană

La 26 iunie în Sala de Conferințe a Facultății de Studii Europene din Cluj, Centrul Intercultural al Ligii PRO EUROPA a organizat masa rotundă cu tema: „Libertatea religioasă și integrarea europeană”. La această masă rotundă au participat reprezentanți ai cultelor (Radu Preda – Biserica Ortodoxă, Mircea Marțian – Biserica Română Unită, Kovács Iuliu – Biserica Reformată, Ștefan Tomoioagă – Biserica Baptistă, Corneli Vereș – Biserica Adventistă, Fehér Attila – Biserica Evanghelică), reprezentanți ai societății civile (Doina Cornea, Ana Ludușan – LADO, Ion Pațiu – AGRU), experți, analiști și profesori universitari (Dan Sorin Șandor, Ana Bulai, Alexandru Vlad, Ovidiu Pecișan, Ulrich Burger – Directorul Centrului Cultural German) precum și numeroși reprezentanți ai mass-media. Din partea LPE au participat: Smaranda Enache, Szokoly Elek, Jean Salls și Laura Ardelean

În procesul de integrare europeană, analizarea aspectelor de libertate religioasă, o privire critică asupra rolului și locului cultelor în România este importantă din cel puțin două puncte de vedere.

În primul rând, așa cum o demonstrează toate sondajele de opinie realizate în ultimii ani, Biserica este instituția care se bucură de cea mai mare încredere din partea populației (87,7% au încredere în instituția Bisericii din care 53,5% foarte multă încredere în această instituție). În aceeași ordine de idei, în sistemul axiologic al cetățenilor, religia ocupă locul 3 după familie și muncă. Din acest punct de vedere cultele pot deveni agentul integrator cel mai important, având la dispoziție pîrghiile și influența necesară pentru a produce schimbul mentalitar așteptat.

La nivel declarativ la 14 februarie 2003 la Forumul Național UE- 2007 reprezentanții cultelor religioase și-au reafirmat sprijinul în procesul de integrare al României. În ce manieră însă aceste declarații făcute la cel mai înalt nivel se regăsesc în practicile instituțiilor de cult a fost unul dintre subiectele abordate de participanții la masa rotundă „Libertatea religioasă și integrarea europeană”. „Există o diferență marcantă care se manifestă în modul în care este privită problematica integrării de către Biserica Ortodoxă Română și felul în care aceeași problematică este văzută de către Biserica Catolică și Biserica Reformată. Principala dramă a Bisericii Ortodoxe Române în comparație cu celelalte două culte este legată de faptul că în urma procesului de integrare BOR va sta sub amenințarea periferizării. (...) De aceea ca și actor al integrării în Uniunea Europeană, analiza făcută în cadrul cercetării noastre arată că permisivitatea atît la nivelul mesajului cît și al comportamentului BOR este redusă. O altă caracteristică pe care studiul a scos-o în relief este această disimulare, această discrepantă între discursul oficial pe care în special BOR îl performează și manipulările practice, comportamentul efectiv de care dă dovadă. Sigur că la nivel public, în media apare foarte clar și explicită dorința de a susține decizia statului, de a susține întreg procesul de integrare, comportamental însă și la nivelul discuției private blocajele și barierele sînt multiple.” (Ana Bulai — Ab Research Group). Dificultățile de adaptare a discursului și practicilor bisericilor din România la valorile și cerințele Uniunii Europene — au arătat participanții — fac ca rolul de actor al integrării pe care l-ar putea juca Biserica, să nu fie unul de dorit sau necesar. Este nevoie de o „reformă” a bisericilor înainte ca bisericile să devină reformatoare în societatea noastră patriarhală și tradiționalistă.

În al doilea rînd, importanța cultelor în procesul de integrare europeană rezidă și din punctul de vedere al relației

dintre biserică și stat precum și îndeplinirea criteriilor politice. În Raportul de țară pentru anul 2002 se precizează „Există 15 religii recunoscute în România iar posibilitatea de a înregistra noi religii există de principiu, dar nu a fost pusă în practică. Credițele nerecunoscute sînt libere să acționeze fără restricții dar nu beneficiază de aceleași avantaje ca și religiile recunoscute. Decretul din 1948 este necesar să fie reformat dar nu s-au semnalat progrese referitoare la aceasta în perioada raportată.” Din acest punct de vedere participanții au analizat două situații: relația bisericilor cu statul, ajutorul financiar oferit de stat cultelor religioase și modul în care cultele își pot practica neîngrădit și nediscriminant activitățile analizînd cazul Bisericii Române Unite.

Relația bisericilor cu statul a fost punctată de către Dan Sorin Șandor lector la Facultatea de Administrație Publică din cadrul Universității Babeș Bolyai. Modelul american al zidului între stat și biserică impus de Jefferson nu își găsește aplicație și în România unde statul sprijină financiar cultele religioase recunoscute (cu excepția Bisericii Baptiste care refuză acest sprijin). „Din punct de vedere istoric este clar că în România au fost subordonate autorității statului în mult mai mare măsură decît erau în aceeași epocă alte biserici din Europa. După 1948 am trăit o perioadă în care religia era tolerată, statul comunist era ateu în proporție de 100% poate mai mult și totuși intervenea în treburile bisericii. Pe de o parte există cazul desființării Bisericii Române Unite pe de altă parte vorbim de faptul că patriarhul BOR era numit cu acordul statului, de faptul că preoții erau membri ai MAN” (Dan Sorin Șandor). În prezent relația biserică – stat nu este una clară, bisericile, în special Biserica Ortodoxă Română influențînd în unele cazuri deciziile politice (cazul Congresului Martorilor lui Jehova) sau chiar juridice iar statul prin finanțarea acordată statul menținînd un anumit control asupra activității bisericii.

Cazul Bisericii Române Unite a situației retrocedării bunurilor care au aparținut acestui cult au suscitad aprige dezbateri. Modul în care statul român a derogat responsabilitatea realizării unei reparații a fost condamnat de participanți. O comisie de dialog nu este soluția prin care problema încălcării unui drept fundamental să fie rezolvată. Faptul că Memorandumul Credincioșilor Greco-Catolici nu a primit nici un răspuns, faptul că Biserica Greco-Catolică nu își poate exercita serviciile religioase fără retrocedarea lăcașurilor de cult constituie disfuncționalități severe ale statului de drept care atîta vreme cît nu vor fi rezolvate nu putem vorbi de o democrație adevărată.

Participanții la masa rotundă au formulat o serie de recomandări în vederea soluționării acestor problematice. (L.A.)

Șocul asumării istoriei

România nu și-a câștigat independența în Evul Mediu, Mihai Viteazul a fost copil din flori, răscoala lui Horea, Cloșca și Crișan a fost regizată, iar Inocentie Micu Klein a fost un laș. Acestea sînt unele dintre argumentele prin care profesorul Gheorghe Gorun susține că foarte multe evenimente majore din istorie sînt trucate. Afirmatia sa a fost făcută în cadrul cursurilor Academiei Interculturale Transsylvania, organizate la Blaj de Liga Pro Europa.

În opinia lui Gheorghe Gorun, foarte multe dintre evenimentele descrise în istorie sînt false, și au fost confecționate deliberat pentru a induce anumite valori și modele. „Istoria nu e un marș triumfal, o apoteoză. E doar o secvență de viață, pe care trebuie să ne-o asumăm, cu greșelile ei”, a argumentat referentul. Principalul motiv pentru care istoria e plină de evenimente trucate este nevoia maselor de modele și de apartenență la categorii privilegiate, susține el.

Teatrul din cărțile de istorie

În tema sa „Despre o anumită asumare a istoriei” susținută aproape două ore în fața cursanților Academiei Interculturale Transsylvania, profesorul Gorun a adus o suită de exemple de istorie trucată a românilor pentru a-și susține afirmația. De pildă, afirmă Gorun, răscoala lui Horea, Cloșca și Crișan nu a existat așa cum este descrisă în cărțile de istorie, ci a fost regizată. „Răscoala lui Horea este o răscoală montată. S-au răscolat cei mai bogați țărani din Transilvania, nu cei mai săraci și oropsiți așa cum se spune în cărți (de istorie -n.a.). Și nu s-au răscolat cei de pe domeniile nobiliare, ci de pe domeniile statului. Există dovezi de implicare a funcționarilor austrieci în montarea răscoalei”, a declarat Gorun. Mai mult, potrivit referentului, sinuciderea lui Crișan a fost la rîndul ei înscenată. „Întrebați orice medic, și vă va spune că e imposibil ca Crișan să se fi sinucis în modul cum este descris în istorie. A fost sinucis, cum s-ar spune”, a afirmat sursa, adăugînd că izvoarele istorice relevă că Crișan a fost arestat cu două luni după Cloșca și Horea.

Psihologia manipulării maselor

În aceeași ordine de idei, în scurta sa trecere în revistă a evenimentelor istorice trucate, Gheorghe Gorun a mai declarat în fața cursanților că Basarab a fost cuman, Menumorut a fost slav, iar Matei Corvin și Vlad Țepeș au fost veri. Nicolaus Olahus a fost, la rîndul său, rudă cu amîndoi. Totodată, Transilvania nu a fost niciodată cucerită de imperiul austro-ungar, în ciuda afirmațiilor autorilor de manuale. „Se tot spune că a fost cucerită. Dar să fim serioși, nu e adevărat. Pur și simplu ne-am predat. Dieta de la Sibiu a ridicat pălăria și I-a invitat (pe imperiul austro-ungar - n.a.) înăuntru”, susține profesorul. Mai mult, „cînd se spune că «ne-am câștigat independența» e un artificiu juridic neadevărat. În Evul Mediu nu se poate vorbi în termeni de vasal/suzeran”, a fost de părere profesorul. De remarcat, totodată, afirmația sa potrivit căreia acțiunile lui Inocentie Micu Klein de a atenționa autoritățile ungare asupra drepturilor românilor nu sînt nici pe departe ce se spune în cărțile de istorie: „Se spune că Inocentie Micu Klein ar fi vrut să ridice românii. Nu e adevărat. A vrut să ridice doar preoții. Și eforturile sale s-au lovit de un eșec. Atunci s-a speriat și a părăsit Biserica, ceea ce pentru un episcop este inadmisibil. Spune asta la Blaj (unde au fost organizate cursurile (n.a.). Poți să spui așa ceva?”, s-a întrebat retoric Gheorghe Gorun.

Profesorul Gorun nu este îngrijorat de fenomenul manipulării românilor prin denaturarea adevărilor istorice, și este de părere că astfel de acțiuni sînt necesare pentru a conferi poporului modele demne de urmat. Referentul afirmă însă că situația neadevărurilor din istorie se va schimba radical în următorii zece ani. „Plebea are nevoie de modele, doar că nu sînt adevărate. Doar tînăra generație mai poate schimba lucrurile, cu condiția să cerceteze arhivele. După 2015 va avea loc un boom uriaș în istoriografie. Deja sînt semnale”, a conchis Gheorghe Gorun.

Mihai Prodan

Academia Interculturală Transsylvania Ediția a V-a la final

O nouă etapă petrecută din viața noastră, a participanților și o nouă misiune dusă la bun sfîrșit de către Liga Pro Europa. Spunînd acestea mă refer la faptul că în perioada 15-22 mai 2003 s-a desfășurat modulul românesc al Academiei Interculturale Transsylvania, ediția a cincea. A fost o săptămînă minunată, petrecută la Blaj, Alba-Iulia și Târgu-Mureș.

Ne-am regăsit cu toții în “Mica Romă”, oraș aflat în plină sărbătoare. Astfel ca, pe lîngă cursurile la care am participat, am pătruns puțin și în ceea ce a fost săptămîna dedicată acestui oraș, prin excelență reprezentatul “majorității” transilvane. Mi-am dat seama că noi, participanții, eram aceeași, doar că mai familiari, deja cunoscîndu-ne, dar și mai dornici să petrecem împreună cele cîteva zile dedicate acestui modul, ținînd cont că a fost ultimul din cadrul acestei ediții.

Am avut referenți de excepție și de data aceasta, și am realizat, nu pentru prima oară, cîte valori adăpostește Transilvania. Unele dintre ele, ascunse, le-am descoperit acum, altele mi-au confirmat faptul că diversitatea culturală a acestei regiuni nu trebuie să înceteze a fi pusă în valoare.

De aceea îi voi îndruma pe cei pe care voi avea ocazia, să participe la acest eveniment academic de excepție, pentru a realiza sau dacă nu, pentru a li se confirma faptul că toleranța față de ceilalți și față de valorile lor nu poate fi considerată decît ca o creștere și o dezvoltare a propriei lor personalități.

Vă mulțumesc tuturor celor care mi-ati dăruit aceste săptămîni, în care am avut ocazia să cunosc lucruri, oameni și locuri minunate și vă doresc multe succese în toate activitățile pe care le veți întreprinde.

Ruxandra
Rațiu

Concluziile proiectului

Studiu de caz și conștientizarea publicului asupra discriminării rasiale în județul Mureș

1. Gradul de cunoaștere a noțiunilor și fenomenelor

Nu numai cetățenii simpli, dar nici cadrele didactice, funcționarii publici, polițiștii, procurorii, judecătorii nu înțeleg cu exactitate noțiunile de „discriminare”, „discriminare rasială”, „măsuri speciale”, „discriminare indirectă”, „integrare socială” și fenomenele conexe. Spre exemplu un număr ridicat de funcționari publici români au recunoscut că procentul de reprezentare al maghiarilor în rândul funcționarilor publici este mic raportat la ponderea lor în localitate, dar consideră acest lucru normal și afirmă că este imposibil să apară o situație de inferioritate în cadrul instituției; se consideră că sînt necesare măsurile speciale pentru a facilita integrarea romilor în societatea românească dar în același timp refuză măsurile speciale pentru comunitățile minoritare cu scopul de a le garanta o dezvoltare normală.

2. Lipsa cunoștințelor legislative

Legile nu sînt cunoscute de cadrele didactice și funcționarii publici. Spre exemplu funcționarii publici nu știu că cei care lucrează cu publicul ar trebui să cunoască limba minorităților care ating 20% din populația localității sau că la scrisorile trimise în aceste limbi ar trebui să se răspundă în limba respectivă.

3. Prevederile legale nu sînt respectate în totalitate

Parțial din lipsa necunoașterii lor, parțial din inerție, noile legi care prevăd utilizarea limbii materne, introducerea unor măsuri speciale, legi de combatere a discriminării nu sînt respectate în totalitate. Spre exemplu chiar dacă se prevede prin lege utilizarea de traducători autorizați în cazul anchetei penale, sînt folosite în acest scop diferite persoane ca grefieri sau cetățeni care în mod incidental se află în sala de judecată.

4. Importanța măsurilor speciale

Noile prevederi legale privind măsurile speciale sînt implementate treptat, creînd condiții mai bune pentru grupurile dezavantajate în mai multe domenii (de exemplu oferirea de locuri speciale pentru romi în învățămîntul liceal și universitar s-a dovedit a fi un pas foarte important în dezvoltarea elitei culturale rome).

5. Lipsa de resurse

În situațiile în care sînt necesare fonduri pentru rezolvarea problemelor comunității romilor, autoritățile încearcă atragerea de fonduri externe, considerînd că deși au sarcina de a se implica în soluționarea acelor tipuri de probleme, nu dispun de suficiente resurse, fapt ce demonstrează situația de neprioritate a acestor probleme.

6. Perioadă de tranziție

În mai multe domenii vizate de studiu situația este în schimbare spre mai bine. Efectul unor măsuri sînt pe cale de a se produce sau se vor produce doar în viitorul apropiat.

7. Situația în educație

Pe lîngă lipsa cadrelor didactice calificate, a manualelor în limba minorităților, supraîncărcarea celor care aleg educația în limba maternă, lipsa multiculturalismului în școlile bilingve, lipsa respectului față de cultura, limba, religia celuilalt, au loc și acțiuni de discriminare directă. În unele școli copiii romi nu sînt înscriși ori sînt create clase separate pentru romi (nu pentru a oferi educație în limba romani, ci cu scopul de a „proteja” neromii). Prin discriminarea pasivă aplicată de multe cadre didactice, copiii romi sînt pur și simplu ignorați în clasă. Cel mai elocvent exemplu care arată efectele discriminării este Școala specială nr. 1 din Tîrgu-Mureș, care a devenit, în locul unei școli pentru copii cu handicap mental, o școală de romi. Sînt oferite locuri speciale pentru romi în licee și universități, dar ei întîmpină greutăți în a-și finaliza studiile primare.

8. Accesul la servicii publice

Somajul este un fenomen generalizat în rîndul comunității de romi. Cu cîteva excepții, ei și-au pierdut locurile de muncă în ultimii 10 ani. În multe comunități femeile nu au lucrat niciodată. Șansele de a obține locuri de muncă sînt minime. Condițiile lor de viață sînt mult sub standardele unui trai decent.

Romii sînt discriminați în multe domenii ale serviciilor. Accesul lor la restaurante, baruri, discoteci, transportul cu taxiul este limitat.

Nu numai numărul funcționarilor publici din rîndul comunităților etno-lingvistice este foarte scăzut (sub 25% într-

un oraș în care, în cadrul populației active, maghiarii ating 50%), dar și atitudinea funcționarilor publici majoritari referitor la minorități, deficiențele în folosirea limbii minorităților generează în cadrul comunităților minoritare disconfort față de autorități.

9. Deficiențe în sistemul judiciar

Practic sentințele penale se nasc din rechizitoriile procurorilor. Dat fiind numărul foarte mare de cazuri ce trebuie rezolvate de un procuror, prejudecățile pot avea un efect acuzator mai mare decât dovezile clare (pentru a căror colectare nu este timp suficient).

Cazurile în care plîngerile erau bazate pe discriminare, atitudini rasiste nu au fost considerate ca fiind importante. Sistemul judiciar nu a considerat că prevederile legislației de non-discriminare sau cele ale Codului penal în domeniu ar trebui integral implementate.

În cadrul poliției, parchetelor, dar și între judecători și avocați numărul persoanelor minoritare este extrem de mic.

Recomandări

1. *Consiliul Național pentru Combaterea Discriminării* ar trebui:

- să informeze instituțiile menite să aplice legislația privind non-discriminarea;
- să ofere traininguri, prin colaborare cu ONG-urile specializate în domeniu, pentru cadre didactice, funcționari publici, polițiști, procurori, judecători.

2. *Ministerul Educației Naționale și Cercetării* ar trebui

- să introducă în curricula școlară mai multe informații privind comunitățile etnice din România (în manualele de istorie și geografie), ca și referitor la problematica discriminării (în manualele de educație civică);
- să creeze un inventar al deficiențelor în domeniul cadrelor didactice care predau în limba minorităților, oferind mai multe locuri speciale la universități în domeniile în care nu sînt suficiente cadre didactice;
- să ofere mai multe locuri speciale pentru minorități în domeniul dreptului, pentru a balansa lipsa actuală a persoanelor minoritare din sistemul judiciar;
- să elaboreze curricula școlară în așa fel încît să nu-i suprasolicite pe cei care învață în limba maternă;
- să ofere educație în limba maternă, unde există comunități considerabile, în toate profilele și domeniile;
- să elaboreze noi strategii de evaluare a cadrelor didactice, luînd în considerare nu numai rezultatele copiilor, dar în mod deosebit și originea socială a lor, pentru a-i promova pe cei care obțin rezultate în educarea comunităților, persoanelor dezavantajate; aceste evaluări ar trebui să afecteze salarizarea cadrelor didactice;

3. *Inspectoratele județene școlare* ar trebui

- să verifice multiculturalismul școlilor multilingve, multiculturalismul ar trebui promovat nu numai în clasele cu predare în limbile minorităților, dar și pe coridoarele școlilor sau cu ocazia diferitelor serbări;
- să intervină pentru a nu se crea școli de stat „elite” prin excluderea copiilor romi; orice discriminare directă sau indirectă (inclusiv separarea copiilor romi de neromi în clase diferite,

dacă acest lucru nu este consecința predării limbii romani) trebuie oprită din timp, cu consecințe asupra directorilor de școli; practica privind școlile speciale trebuie revizuită;

• să schimbe politicile de numire a directorilor și directorilor adjuncți de școli, pentru a nu oferi persoanelor minoritare doar funcția de director adjunct.

4. Pentru tratamentul corespunzător al grupurilor dezavantajate, modulele de pedagogie *din cadrul universităților* trebuie să prevadă metode și tehnici corespunzătoare, iar în activitatea de practică pedagogică aceste școli nu ar trebui evitate.

5. *Ministerul Administrației Publice* ar trebui să găsească căi de a interesa funcționarii publici în obținerea cunoștințelor referitoare la minorități și fenomenul discriminării, totodată să verifice funcționarii publici periodic în ceea ce privește legislația.

6. *Ministerul de Interne* ar trebui să găsească măsuri pozitive pentru a lărgi numărul persoanelor de altă etnie în cadrul Poliției.

7. *Ministerul Justiției* ar trebui să revizuiască politicile privind anchetele penale, lărgind structură existentă insuficientă.

8. *Autoritățile* ar trebui să creeze structuri de control intern pentru a verifica legalitatea diferitelor acte, cu scopul de a respecta prevederile legale privind utilizarea limbii materne, de implementare a măsurilor speciale și de combatere a discriminării. Problemele, necesitățile sau propunerile privind noile măsuri speciale ar putea fi comunicate Consiliului Național de Combatere a Discriminării, pentru a găsi soluții la nivel național.

9. Pentru a soluționa situațiile variate și numeroase, *Consiliul Național de Combatere a Discriminării* ar trebui să deschidă filiale județene sau regionale.

10. Ar trebui folosite *fonduri guvernamentale și locale* pentru a crea condiții de viață normale pentru comunitățile de romi. Fondurile guvernamentale ar trebui descentralizate. Ajutoarele prevăzute prin lege pentru grupurile dezavantajate (cum ar fi venitul minim garantat) ar trebui oferite integral.

11. Ar trebui realizate *studii de caz* referitoare la situația romilor pentru a informa organizațiile internaționale finanțatoare asupra situației reale a acestor comunități.

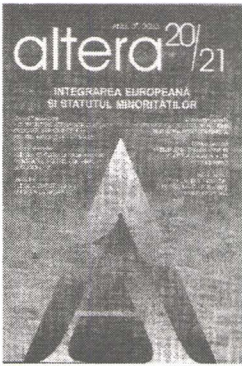
Haller István

Art. 1. „În prezenta Convenție, expresia „discriminare rasială” are în vedere orice deosebire, excludere, restricție sau preferință întemeiată pe rasă, culoare, ascendență sau origine națională sau etnică, care are ca scop sau efect de a distruge sau compromite recunoașterea, folosința sau exercitarea în condiții de egalitate, a drepturilor omului și a libertăților fundamentale în domeniul politic, economic, social și cultural sau în orice alt domeniu al vieții publice.”

Convenția internațională privind eliminarea tuturor formelor de discriminare rasială
(21 decembrie 1965)

altera 20-21

Integrarea europeană și statutul minorităților

Iminența extinderii spre est a Uniunii Europene, un pas istoric bogat în consecințe, pune problema, rămasă deschisă pînă în momentul de față, a armonizării legislației privind protecția minorităților.

De-a lungul anilor, **altera** a semnalat diferența între abordarea chestiunii minorităților în statele membre UE, pe de o parte, și statele candidate, pe de altă parte. Rădăcinile istorice ale acestor deosebiri sînt

cunoscute, nu vom întîrzia asupra lor. De la bun început, vom insista asupra faptului că – rarele excepții nefiind totuși regula –, statele membre ale UE au manifestat o sensibilitate constantă pentru soluționarea revendicărilor minoritare, atît ca instrument al reconcilierii istorice, cît și ca datorie morală, legiferată în principiul non-discriminării. Cu toate acestea, protecția minorităților nu a devenit parte a *acquis*-ului comunitar și nu ocupă decît un loc incidental în dezbaterile din Convenția Europeană, viitoarea constituție comună. Explicația poate fi găsită în faptul că statele membre UE, legate prin comunitate de valori, constituie totuși, fiecare, un caz particular. Această particularitate s-a văzut, de-a lungul deceniilor, mai bine servită prin realizarea de acorduri bilaterale de protecție a minorităților, decît prin impunerea unui model unic, ale cărui riscuri nivelatoare ar fi condus, foarte probabil, la defavorizarea acelor comunități care, prin aranjamente constituționale sau interguvernamentale, obținuseră gradul de protecție dorit.

Dimpotrivă, în cazul statelor candidate provenind – cu excepția Maltei și Ciprului – din dezintegrarea blocului comunist, impunerea de standarde politice unitare a prevalat, realitate ce reiese din analiza criteriilor de la Copenhaga, pe care fiecare stat candidat trebuie să le respecte întocmai ca *precondiție* a aderării. Nu mai puțin, Consiliul Europei și OSCE, dar chiar și NATO, s-au raliat acestei poziții inflexibile adoptate de Comisia Europeană, cu nuanțele instituționale de rigoare. Tratatul bilateral, încheiate între statele candidate, sau cu terți, nu au fost acceptate ca suficiente pentru a garanta o protecție adecvată și eficientă a comunităților minoritare. Explicația acestui tratament, adesea resimțit ca împovărător de statele candidate, se află în faptul că incidentele interetnice din România, dar mai cu seamă atrocitățile comise în timpul războaielor de dezintegrare a Iugoslaviei au relevat urgența stabilizării relațiilor interetnice și interconfesionale din statele post-comuniste, nu numai ca o condiție a satisfacerii unor standarde morale și juridice, dar și ca un instrument de pacificare, securizare și stabilizare a respectivului spațiu.

altera publică în acest număr dublu o substanțială selecție de articole care caută să pronosticeze modul în care integrarea europeană va influența standardele de protecție a minorităților din Uniunea Europeană. Optimiștii speră ca alăturarea normelor

în vigoare în statele candidate din Europa Centrală și de Est, impuse de altfel, după cum arătăm, de Uniunea Europeană, va conduce la pătrunderea treptată a acestora în *corpus*-ul *acquis*-ului și la elaborarea, în cele din urmă, a unei legislații comune în domeniu. Scepticii insistă asupra diferențelor deja existente, și comun acceptate, între standardele funcționînd în cele cincisprezece state membre și nu întrevăd cum poziții diametral opuse, ca bunăoară acelea a Franței și Greciei, ar putea fi sacrificate prin adoptarea la nivel comunitar a tratamentelor aplicate minorităților în, să zicem, Finlanda sau Italia/Tirolul de Sud, rezoluțiile adoptate de-a lungul timpului, în acest domeniu, de Parlamentul European, fiind lipsite de obligativitate.

Contextul istoric și politic au jucat, însă, în întreaga istorie a unificării europene, un rol determinant. Acest context implică astăzi luarea în considerare a imperativului consolidării coeziunii interne a spațiului comun european și limitării drastice a focarelor de contestație sau, mai grav, a rivalităților interne, chiar dacă acestea ar opune state cu majorități semnificative unor comunități minoritare mai puțin influente. Europa nu se va putea consolida în lipsa alinierii tuturor comunităților, indiferent de dimensiune, sub același drapel. Pe de altă parte, lupta împotriva terorismului internațional, de fapt pentru primatul valorilor civilizației euro-atlantice, dacă nu chiar pentru supraviețuirea acestora, aduce cu sine și accente stînjenitoare pentru o Europă cu semnificative comunități de minorități „noi”.

Studiile publicate în **altera** de față avînd ca obiect analiza statutului pe care, state membre UE, dar și candidate, îl acodă minorităților lor transfrontaliere, vin să completeze un peisaj și așa complicat. Pentru mulți, aceste legi ale statutului contravin sau, în cel mai bun caz, vor contraveni, legislației și spiritului civic, deci non-etnic, al spațiului comun european. Pentru alții, ele sînt instrumente acceptabile, mai mult, pași vizionari, în edificare unei Europe sensibile la diversitate. Cînd centrul politic al acestei uniuni liber consimțite, fără precedent în istorie prin dimensiune, forță economică și umană, dar și diversitate, va fi la Bruxelles, capitalelor naționale, ce au consimțit la limitarea suveranității lor, le va reveni o misiune crucială tocmai în păstoria și dezvoltarea identității naționale. Din capitale politice, ele vor deveni tot mai mult capitale culturale, ale limbii și tradițiilor diferitelor națiuni europene. În plus, redobîndirea de către regiuni a unor prerogative care le-au fost curmate de statele naționale, va conduce la deplasarea centrelor de administrare, de la centru spre periferii.

În 2004, Uniunea Europeană se va dilata de la cincisprezece la douăzeci și cinci de state. În 2007, alte cel puțin două state, între care România, vor accede, sperăm, la spațiul comun european. Dezbaterile privind unificarea statutelor minorităților este, iată, abia la început. Cu atît mai mult, **altera**, fără pretenția pionieratului, își face o datorie de onoare din a semnală implicațiile și dimensiunile ei, într-o tentativă de a atrage cît mai mulți experți spre acest dialog de care poate depinde, în ultimă instanță, durabilitatea proiectului de unificare europeană.

Comunicat

În legătură cu aspectele procedurale ale cazului fostei președinte a Tribunalului Mureș, Andreea Ciucă, Liga PRO EUROPA — fără a se substitui autorităților abilitate în ceea ce privește soluționarea fondului cauzei și cu convingerea că instanța de judecată, Curtea Supremă de Justiție funcționează prin respectarea principiului legalității și independenței —, pentru a nu se vicia în nici un fel ancheta și soluționarea cauzei, solicită organelor abilitate respectarea cu strictețe a prevederilor **Codului de procedură penală** coroborată cu **Convenția Europeană a Drepturilor Omului** în spiritul art. 20 al **Constituției României** care, în situația în care „*există neconcordanțe între pactele și tratatele privitoare la drepturile fundamentale ale omului, la care România este parte, și legile interne*”, acordă prioritate reglementărilor internaționale. Cazul PANTEA vs. ROMÂNIA, în care România a fost condamnată de Curtea Europeană a Drepturilor Omului, arată consecințele nerespectării acestor tratate internaționale.

Astfel:

- **mandatul de arestare preventivă**, pe durata a mai multor zile (în acest caz 30 de zile), nu poate fi eliberat de procurori ci numai de judecători; persoana reținută „*trebuie adusă de îndată în fața unui judecător sau a altui magistrat împuternicit prin lege cu exercitarea atribuțiilor judiciare*”, numai ei putând lua decizia arestării preventive (în România procurorul fiind subordonat Ministerului Justiției, Curtea Europeană nu îl consideră competent în materia arestării preventive);

- **recursul înaintat de Parchetul Național Anticorupție**, după ce Curtea Supremă de Justiție a concluzionat că ordonanța prin care s-a dispus arestarea judecătoarei Andreea Ciucă este viciată sub aspect procedural și a decis punerea ei în libertate, este în totală contradicție cu prevederile Convenției Europene a Drepturilor Omului;

- **interogatoriile** care durează 9-15 ore — procedură frecvent întâlnită în România, inclusiv în cazul judecătoarei Andreea Ciucă — intră în sfera tratamentului inuman și degradant, interzis de art. 3 al Convenției Europene;

- **declarațiile unor autorități subordonate din punct de vedere politic**, cum ar fi Ministerul Justiției, care afirmă că de un timp mai îndelungat au fost constatate „disfuncționalități majore”, nu servesc interesele înfăptuirii unei judecăți independente. Aceste afirmații ridică și întrebarea: dacă ar fi fost așa, de ce s-a intervenit cu o astfel de întârziere, numai în momentul în care a

expirat (la 1 iunie 2003) mandatul pentru funcția de președinte?

- **declarațiile directorului SRI**, care a acuzat-o pe judecătoarea Andreea Ciucă de relația cu mafia și criminalitatea transfrontalieră, susținând că ea se afla sub urmărirea SRI de mai mult de un an. Dacă cele relatate ar corespunde adevărului, nu se motivează faptul că acuzațiile nu au inclus și incriminarea acestor relații.

Pentru a crea un mediu optim de lucru Curții Supreme de Justiție, totodată pentru liniștirea opiniei publice, nu în ultimul rând pentru a evita situația unei noi condamnări a României de către Curtea Europeană a Drepturilor Omului, Liga PRO EUROPA, ca organizație de drepturile omului, solicită respectarea cu strictețe a prevederilor Convenției Europene a Drepturilor Omului în procedura de exercitare a diferitelor acte de urmărire penală, și abținerea de la declarații a reprezentanților autorităților subordonate din punct de vedere politic.

Consiliul de Coordonare al Ligii PRO EUROPA

Tîrgu-Mureș, la 12 iunie 2003

Soluție de admisibilitate în cazul Hădăreni

Cazul Hădăreni a fost primul dintr-o serie de cazuri înregistrate de Biroul pentru Drepturile Omului al Ligii PRO EUROPA. În localitatea Hădăreni, la data de 20 septembrie 1993, trei romi au fost linșați și 14 case incendiate.

În urma tergiversării soluționării cazului de autoritățile abilitate, victimele s-au adresat Curții Europene a Drepturilor Omului.

Recent (3 iunie 2003, comunicat la 26 iunie 2003), Curtea Europeană a dat o soluție de admisibilitate, ce se referă la dreptul la tratament uman, dreptul la un proces echitabil și dreptul la respectarea vieții private și de familie. Adicional, Curtea a luat în considerare plîngerea părților vătămate și cu privire la interdicerea discriminării.

Vom reveni cu amănunte.

27 iunie 2003

Poziția Ligii Pro Europa referitor la negarea Holocaustului și a regimului totalitar comunist

De la începuturile activității sale (Platforma-program din 1989), Liga PRO EUROPA a militat pentru asumarea istoriei, inclusiv a evenimentelor tragice în cursul cărora întregi popoare, comunități, grupuri sau persoane au devenit victime ale regimurilor totalitare, fasciste sau comuniste, subliniind totodată că respinge ideea vinovăției colective.

1. Ordonanța de urgență nr. 31/2002 privind interzicerea organizațiilor și simbolurilor cu caracter fascist, rasist sau xenofob și a promovării cultului persoanelor vinovate de săvârșirea unor infracțiuni contra păcii și omenirii părea să ofere cadrul juridic necesar pentru fenomene cum ar fi negarea Holocaustului, activizarea unor grupuri extremiste, cultul persoanelor vinovate pentru crime împotriva umanității. Monumentul Holocaustului din Tîrgu-Mureș, dezvelit la 4 mai 2003, a fost unul din primii pași în acest proces de asumare a trecutului.

În acest început de normalizare, reprezentanți ai Guvernului României, chiar ai Ministerului Informațiilor Publice, în a cărui subordine se află Departamentul pentru Protecția Minorităților Naționale, au dat publicității o declarație care **neagă existența Holocaustului pe teritoriul României**. Chiar dacă aceste afirmații stupefiantă au fost retractate ulterior, ele au afectat în mod serios credibilitatea procesului democratic și imaginea României, reprezentînd, de altfel, și o încălcare flagrantă a prevederilor **Ordonanței 31/2002**, sancționabilă cu închisoare de pînă la 5 ani. În astfel de circumstanțe, cele întîmplute nu pot fi considerate simple incidente fără consecințe. Considerăm că într-un an pre-electoral, Guvernul României nu poate da semnale de încălcare a **Ordonanței 31/2002**, fără ca efectul să fie compromiterea valorilor democratice și întărirea forțelor extremiste.

Liga Pro Europa solicită elucidarea împrejurărilor în care a fost posibilă această încălcare a Ordonanței 31 și cere pedepsirea conform legii a persoanelor vinovate. Simpla retractare a negării Holocaustului, act pe care îl salutăm, nu poate și nu trebuie să fie privit ca o reparație suficientă.

În aceeași ordine de idei, Liga PRO EUROPA își reînnoiește protestul împotriva denumirii date **Bulevardului din Tîrgu Mureș**, aceea de **Bulevardul Mareșal Ion Antonescu**. Ion Antonescu a fost condamnat pentru crime de război, de altfel el și-a și recunoscut vina: „...răspunderea ghetoului de la Chișinău și deplasarea evreilor de la Cernăuți, Bălți și Chișinău în regiunea Moghilev, Râbnița, Vapniarca, o am eu...”. Ca atare, cultul său public nu poate fi acceptat nici din punct de vedere juridic, nici moral.

Deși Consiliul Local al Municipiului Tîrgu-Mureș, prin **Hotărîrea nr. 187/2002** (cinci luni după emiterea ordonanței care interzice în mod expres, prin art. 13 alin. 1 „**acordarea numelor persoanelor vinovate de săvârșirea unor infracțiuni contra păcii și omenirii unor străzi, bulevarde, scuaruri, piețe,**

parcuri sau altor locuri publice”) a votat modificarea denumirii respective, în continuare numele bulevardului nu a fost schimbat. Conform **Sentinței nr. 414/2003** a Tribunalului Mureș, autoritățile locale au omis să solicite avizul Comisiei de atribuire de denumiri, ce trebuia înființată de Prefectura Județului Mureș în conformitate cu **Ordonanța Guvernamentală nr. 63/2002**. Drept consecință a nerespectării prevederilor procedurale de către Primăria Municipiului Tîrgu Mureș și a dezinteresului consilierilor locali față de starea de ilegalitate care persistă (soluția Tribunalului a fost pronunțată la 12 februarie 2003, iar sentința s-a comunicat la 5 mai 2003), **Ordonanța 31/2002**, intrată în vigoare de mai bine de un an, nu este respectată de autoritățile locale din municipiul Tîrgu Mureș.

Liga Pro Europa solicită intrarea de urgență în legalitate, aplicarea imediată a OG nr.31/2002 și la nivelul municipiului Tîrgu Mureș. Totodată solicităm ca persoanele care s-au făcut vinovate de întîrzierea intrării în legalitate să fie trase la răspundere.

2. Un capitol la fel de important pentru viitorul democrației românești îl constituie prelucrarea trecutului comunist și deconspirarea securității ca poliție politică. Liga Pro Europa a luat atitudine constant în favoarea accelerării acestui proces de care depinde credibilitatea României ca membru al NATO și UE. După încercările de intimidare a Colegiului CNSAS și blocarea acestui organism independent prin mijloace birocratice și administrative, directorul SRI a făcut recent publică opinia surprinzătoare conform căreia nu există o bază legală pentru transferarea arhivelor fostei securități către CNSAS, afirmînd că :”...legea nu ne permite să punem la dispoziție aceste informații și documente.”

Această poziție este în totală contradicție cu litera și spiritul **Legii Nr. 187 din 7 decembrie 1999** privind accesul la propriul dosar și deconspirarea securității ca poliție politică, în care se prevăd, printre altele, următoarele:

ART. 20

(1) **Colegiul Consiliului primește în gestiune toate documentele privitoare la exercitarea drepturilor prevăzute de prezenta lege, deținute de organele de securitate, cu excepția celor care privesc siguranța națională, potrivit legii. (sn)**

(2) Documentele prevăzute la alin. (1), precum și orice copii de pe acestea **pînă la preluare (sn)** se păstrează și se studiază la sediile deținătorilor de la data intrării în vigoare a prezentei legi, membrii Colegiului avînd acces neîngrădit.

(3) Serviciul Român de Informații, Ministerul de Interne, Ministerul Justiției, Ministerul Apărării Naționale, Arhivele Naționale și orice alte instituții publice sau private, precum și persoanele fizice, care dețin asemenea documente, sunt obligate să asigure acest drept de acces și să le predea la cererea Colegiului Consiliului.

(continuare în pag. 12)

Comunicat

(4) Drepturile și obligațiile prevăzute la alin. (1) - (3) se referă și la înregistrările audio și video, dischete, fotografii, filme și microfilme.

(5) Neîndeplinirea obligațiilor prevăzute la alineatele precedente atrage, după caz, răspunderea penală, administrativă, civilă sau disciplinară a conducătorilor organelor, instituțiilor și **persoanelor fizice respective, după caz** (sn)

(6) Stabilirea în concret a dosarelor care privesc siguranța națională, prevăzute la alin. (1), se va face de comun acord de Consiliu, împreună cu conducerea Serviciului Român de Informații. În caz de divergență, hotărârea va fi adoptată de Consiliul Superior de Apărare a Țării.

ART. 26

Nici o altă prevedere legală privitoare la regimul documentelor nu poate fi interpretată astfel încât să împiedice aplicarea prevederilor prezentei legi. (sn)

Liga Pro Europa reiterează solicitarea ca legislația internă și angajamentele internaționale ale României să fie respectate, arhivele securității să fie de îndată transferate CNSAS.

Solicităm, de asemenea, audierea de urgență de către Comisia Parlamentară de Control a activității SRI a directorului SRI, dl Radu Timofte, pentru a da explicații privind afirmațiile prin care neagă conținutul Legii 187 și obligația SRI de a transfera către CNSAS, în condițiile legii, arhivele fostei securități.

Totodată ne exprimăm îngrijorarea pentru negarea tot mai frecventă, de către politicieni de seamă ai PSD (ex. Adrian Păunescu) și unele instanțe judecătorești a caracterului represiv și totalitar al regimului comunist. Senatorul PSD se folosește de fiecare prilej, în emisiunile TV pe care le realizează, pentru a prezenta o imagine mistificată a regimului ceaușist. Tot astfel, o recentă Sentință a Judecătoriei Sectorului 1 București a respins la 17 iunie acțiunea înaintată de Fundația ICAR (a victimelor torturii) prin care se cerea statului român recunoașterea regimului comunist ca regim dictatorial și a securității ca poliție politică cu activități criminale.

3. La aniversarea a 13 ani de la represiunea sîngeroasă a protestelor anticomuniste din Piața Universității din București (13-15 iunie 1990), Liga Pro Europa constată că vinovații nu au fost pedepsiți, iar confuzia în legătură cu trecutul fascist și comunist sînt întreținute din interese politice, pentru a oculta vinovațiile individuale și pentru a exclude din viața politică românească forțele autentice democratice.

Târgu Mureș, la 25 iunie 2003

Pro Europa poate fi citită pe Internet la adresa:

www.proeuropa.ro

Liga PRO EUROPA Liga

Copresedinți:

Smaranda ENACHE și CSÍKY Boldizsár

Director executiv: SZOKOLY Elek

540049 Târgu Mureș, P-ța Trandafirilor nr. 5, et. III, CP. 1-154
Tel/fax: +40 (0)265-250182; 250183, e-mail: office@proeuropa.ro

CONTENTS:

P. 1. – Whose is the Europe Day – an article regarding the official and unofficial celebration of May 9, which became an occasion for the state institutions to show their superficially europenism.

P. 2. – A Romanian/Hungarian synopsis of the PEL's main events in May-June 2003.

P. 3. – The big mistification – article of opinion regarding the denial of Holocaust, the controversial declaration of the Romanian Government and head of the state and a serious of politicians and the international reaction regarding these declarations.

P. 4. – The last "bell" – an article regarding the last courses and workshops and the final session of the College of Democracy; The list of the graduates at the 9th edition of the College of Democracy.

P. 5. – Religious freedom and European integration – article regarding the seminar held in Cluj by PEL having as its core subject the religious freedom and the relations between the State and the different official denominations in Romania.

P. 6. – The shock of assuming the history – article of opinion by one of the students of the Transylvanian Intercultural Academy regarding the lecture on Romania's history held by Gheorghe Gorun.; Transylvanian Intercultural Academy at final step – the final session of the Academy with a short comments on its courses and lecturers.

P. 7, 8 – Conclusions of the project Case Study and Awareness Raising Project on Racial Discrimination in Mureș County implemented by Liga Pro Europa and financed by the Council of Europe – presentation of results.

P. 9. – Altera 20-21: European integration and the statute of minorities – presentation of the latest issue of the Pro Europa League's quarterly.

P. 10-12 – Press releases: The PEL's position on the procedural aspects of the formal county Court of justice's president arrest; Solution of admissibility for the Hădăreni case at the European Court of Human Rights; The Pro Europa League's point of view regarding the denial of the Holocaust and of the totalitarian communist regime.

Responsabil de număr: KACSÓ Judit-Andrea

Multiplicat la **MEDIAPRINT**

**PRO EUROPA este publicată cu sprijinul
Fundației Heinrich Böll (Germania) și Charles St. Mott (SUA)**